

**TMS1 ve FFMS1 MUHASEBE STANDARTLARININ KARŞILAŞTIRILMASI VE
KATILIM BANKALARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ***

Comparison of TAS1 and IFAS1 Accounting Standards and Evaluation of Participation Banks

Sezin AÇIK TAŞAR¹

¹ Öğr. Gör. Dr., Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, Elazığ, stasar@firat.edu.tr, orcid.org/0000-0002-0406-7734

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
13.06.2022
Kabul/Accepted:
23.11.2022

DOI:

10.18069/firatsbed.1129824

Anahtar Kelimeler

TMS1, FFMS1, Muhasebe
Standartları, Katılım Bankası,
Faizsiz Finans

ÖZ

Finansal tablo kullanıcılarının doğru ve güvenilir kararlar alabilmesi için Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve İslami inançlara uygun yatırım kararları için Faizsiz Finans Muhasebe Standartları (FFMS) finansal tablolara ilişkin genel sunum ve açıklamaları ifade etmektedir. Bu çalışmanın amacı, TMS1 Finansal Tabloların Sunuluşu ve FFMS1 Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama standartlarını karşılaştırmak, standartlara ilişkin farklılıklar ve benzerlikler tespit etmektir. Çalışmanın sonuçlarına göre, FFMS1 ve TMS1 standartlarının tam set finansal tabloları arasında farklılıklar vardır. TMS1 ve FFMS1 standartları arasında yuvarlama derecesi, netleştirme, dipnotlarla çapraz referanslama ve muhasebe politikalarında değişiklik konularında benzer uygulamalar yer almaktadır. FFMS1’de TMS1’e göre farklı olarak hükümlerden biri varlıklar ve yükümlülüklerin kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılmamasıdır. Bir diğer farklılık, gelir tablosunda vergi ile beraber zekât karşılığı da ödendikten sonra net kâr (zarar) rakamlarına ulaşılmaktadır. FFMS1’de TMS’den farklı olarak, varlıklar, yükümlülükler, kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri açıklama yapılmadan birleştirilemez. Çalışmada ayrıca, Türkiye’deki altı katılım bankasının FFMS standartlarına uygun raporlama yapıp yapmadığı araştırılmış, iki bankanın sadece kredileri için FFMS standartlarını uyguladığı fakat genel çerçevenin TFRS olarak belirlendiği, kalan dört bankanın ise TFRS standartlarına uygun raporlama yaptığı belirlenmiştir. Çalışmanın ileride konuyla ilgili yapılacak çalışmalarda FFMS standartının kullanım alanları konusunda araştırmacılara yardımcı olması beklenmektedir.

ABSTRACT

Keywords

TAS1, IFAS1, Accounting
Standards, Participation
Bank, Interest-free Finance

On investment decisions, Turkish Accounting Standards (TAS) was for financial statement information users and Interest-Free Financial Accounting Standards (IFAS) was in accordance with Islamic beliefs. The aims of the study are comparing TAS1 and IFAS1 and determining the differences and similarities. According to the results, there are differences between the full set financial statements of two standards. There are similar practices between two standards in terms of rounding degree, netting, cross-referencing with footnotes and changes in accounting policies. Unlike TAS1, one of the differences in IFAS1 is not to classify assets and liabilities as short-term and long-term. Another difference is net profit (loss) figures are reached after paying zakat along with tax in income statement. In IFAS1, assets, liabilities, unrestricted investment accounts cannot be combined without explanation. It was also investigated whether six participation banks in Turkey reported in accordance with IFAS standards in the study. It was determined that two banks only applied IFAS standards for their loans, but the general framework was determined as Turkish Financial Reporting Standards (TFRS), while the remaining four banks reported in accordance with TFRS standards. It will have expected the study will help researchers on the use of IFAS standard in future studies.

Atıf/Citation: AÇIK TAŞAR, S. (2023). TMS1 ve FFMS1 Muhasebe Standartlarının Karşılaştırılması ve Katılım Bankaları Açısından Değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 1(371-382).

Sorumlu yazar/Corresponding author: Sezin AÇIK TAŞAR, stasar@firat.edu.tr

* Bu çalışma, 26-28 Mayıs 2022 tarihlerinde Gaziantep’te düzenlenen 3.Uluslararası İslami Finans ve Muhasebe Kongresi’nde sunulan bildiriden geliştirilmiştir.

1. Giriş

Küreselleşen piyasalarda artan finansal işlemler şirketlerin finansal tablolarında hata ve hile yapma olasılığını artırmıştır. Dünyada yaşanan son muhasebe skandalları, şirketlerin hileli finansal tablolar hazırladığının ve denetim firmalarının da bu hileli finansal tablolar hakkında görüş bildirdiğinin kanıtıdır. Bu durum, yatırımcıların piyasalara güvenini sarsarken, uluslararası otoriteler konuyla ilgili düzenlemeler getirmiş ve uluslararası muhasebe standartlarını yayınlayarak şirketler arasında ortak bir finansal dil sağlamasını amaçlamıştır.

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS), mali tabloların sunumlarında ve değerlemede ortak bir noktada buluşmak amacıyla dikkatlice oluşturulmuş ve her biri birbiriyle uyumlu olan bir standartlar bütünüdür (Yazıcı, 2003:37). Kamu yararına çalışan ve kâr amacı gütmeyen IFRS Vakfı tarafından yayınlanan UFRS Standartları, yüksek kaliteli, anlaşılır, uygulanabilir ve küresel anlamda kabul görmüş muhasebe standartlarıdır. Vakfın en önemli amacı bu standartları geliştirmek ve standartların benimsenmesini teşvik etmektir (ifrs.org).

1991 yılında Bahreyn merkezli kurulan İslami Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetim Kurumu (AAOIFI) ise, küresel İslam finans endüstrisi için standartların geliştirilmesinden ve yayınlanmasından sorumlu kâr amacı gütmeyen kuruluştur. Uluslararası İslam finansı için 100'den fazla muhasebe, denetim, etik standardı yayınlayan kuruluş, 45'ten fazla ülkeden merkez bankaları, düzenleyici otoriteler, finans kurumları, muhasebe ve denetim firmaları ve hukuk firmaları da dahil olmak üzere bir çok kurumsal üye tarafından desteklenmektedir. Yayınladıkları standartlar, dünya çapında tüm önde gelen İslami finans kurumları tarafından takip edilmektedir (aaoifi.com).

Türkiye'de yüksek kalitede ve güvenilir bir finansal raporlama ve bağımsız denetim ortamı oluşturmak ve etkin bir kamu gözetimi gerçekleştirmek için Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) görev yapmaktadır. Bu minvalde, Türkiye'de muhasebe ve denetim standartları yayınlayan yetkili otorite olan KGK, finansal raporların uluslararası standartlarla uyumlu olarak düzenlenmesini ve denetlenmesini sağlayacak standartlar koymayı amaçlamıştır (kgk.gov.tr).

Bu çalışmada, KGK'nın IFRS tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standartları 1 (IAS1)'den uyarlayarak yayınladığı Türkiye Muhasebe Standartları 1 (TMS1) ile AAOIFI tarafından yayınlanan standartlardan uyarlayarak yayınladığı Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1 (FFMS1) karşılaştırılmıştır. Her iki standardın da finansal tablolarda genel sunum ve açıklama esaslarına dair hükümler içermesi açısından ortak bir temele dayalı olduğundan hareket edilmiş, standartların benzerlikleri ve farklılıkları açıklanmıştır.

Öte yandan, çalışmada Türkiye'de yer alan katılım bankalarının son on yıldaki aktif kârlılık ve öz kaynak kârlılık oranları hesaplanmış, katılım bankacılığı sektörünün son on yıl içinde izlediği gelişim izlenmiştir. Bu gelişime istinaden, Türkiye'deki katılım bankalarının raporlamalarında TFRS ve FFMS standart çerçevelerinden hangilerine göre düzenleme yaptığı incelenmiştir. Bu sayede, faiz hassasiyeti olan tasarruf sahiplerinin yatırımlarını değerlendiren katılım bankalarının konuyla alakalı raporlama çerçevesi olan FFMS hükümlerini ne ölçüde uyguladığı açıklanmıştır.

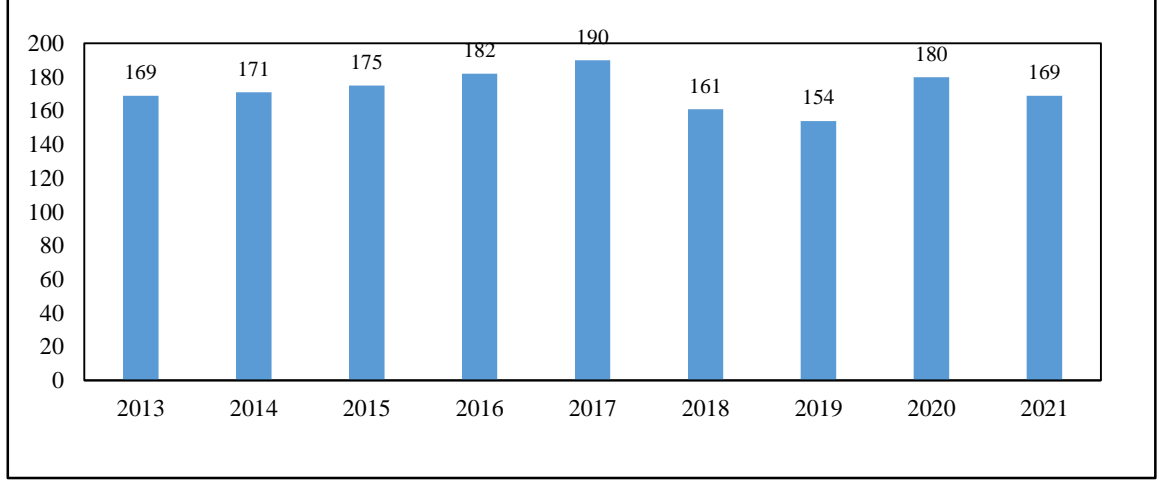
2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Dünyada İslami Finans Sektörü

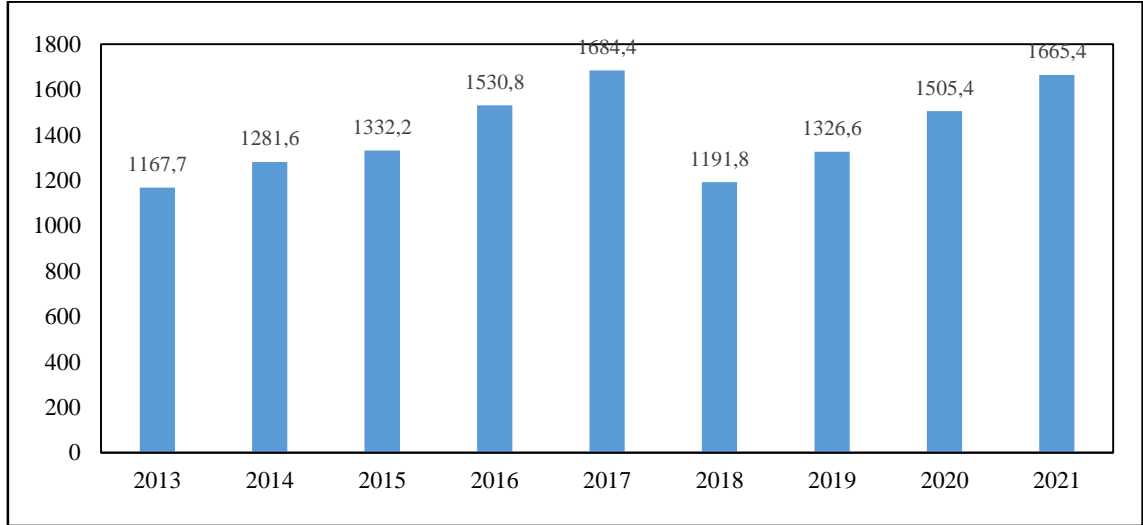
Dünyada İslami finans sektörü, geçtiğimiz birkaç on yılda büyük bir gelişme kaydetmiştir. Öyle ki, 2011'de Dubai İslam Bankası, İslami bankacılık ve finansın bugün dünyanın en hızlı büyüyen ekonomi sektörlerinden biri olduğunu savunmaktadır. Ancak, geleneksel bankacılık ve finans ile karşılaştırıldığında, İslami bankacılık ve finans sistemi henüz çok erken bir aşamadır. Geleneksel bankacılık ve finans sistemi ilk olarak 16. yüzyılda Venedik'teki tüccarların İtalya'nın Venedik kentindeki Rialto'da Banco Della Pizza'yı kurmasıyla başlamıştır (Haron ve Azmi, 2009:44; Yacoob, 2012).

Arap ülkelerinde ve Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkelerde görülen kalkınma ve refah düzeyinin yükselmesi ve Müslümanların faizden kaçınma isteği, faizli finansman sistemine alternatif arayışlarını hızlandırıp İslam hukuku çerçevesinde faaliyet gösteren finansal kurumların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Yılmaz, 2020). Bundan dolayı, modern İslami bankacılık ve finans kurumları (IFT'ler) altmış yılı aşkın bir süredir varlığını sürdürmektedir. İlk kaydedilen kurum, 1962 yılında kurulan Ahmed Elnaggar tarafından yönetilen Mısır'daki Mit Ghamr Tasarruf Bankası'dır (El-Hawary vd., 2004).

Günümüzde ise, küresel petrol fiyatları düşüşüne, pandemi sürecine ve karmaşık jeopolitik gelişmelere rağmen, Kasım 2020 verilerine göre yönetilen küresel İslami fonlar 165 milyar doların üzerinde gerçekleşmiştir (Tan, 2021). Çoğunlukla dört ana kıtada, Orta Doğu, Güney Doğu Asya, Avrupa ve Amerika'da olmak üzere tüm dünyada 400'den fazla kuruma sahip olan İslami finans sektörü için bu önemli miktardaki varlıkların uluslararası finans kuruluşları tarafından düzgün bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir (Yacoob, 2012). İslami Finans Hizmetleri Kurumu (IFSB) tarafından son yayınlanan rapora göre, dünya üzerinde İslami bankaların sayısı ve bu bankaların sahip olduğu toplam varlıklar yıllık olarak Şekil 1 ve Şekil 2'de gösterilmiştir (www.ifsb.org):

Şekil 1. Dünya İslam Bankaları Sayısı

Şekil 2. Dünya İslam Bankalarının Toplam Varlıkları (Milyar USD)

Şekil 1'de açıklanan dünya üzerinde yer alan toplam İslami banka sayılarıdır. Şekil 2'de açıklanan toplam varlıklar, 25 ülke İslami bankalarının verilerinden dönem sonu döviz kurlarına çevrilerek hesaplanması sonucu oluşturulmuştur. 2018 yılında yaşanan önemli düşüşün kaynağı IFSB'nin tek başına 504 milyar USD değerinde toplam varlığa ve 34 İslami bankaya sahip olan İran'dan ve 2019 üçüncü çeyrek itibariyle Kazakistan'dan, 2020 sonu itibariyle Ürdün'den ve 2021 ikinci çeyrek itibariyle Fas'tan veri alınmaması sonucu kaynaklanmaktadır. Bahsi geçen bütün eksik verilere rağmen, dünya üzerinde İslami bankaların sayısı ve sahip olduğu toplam varlıklar artış yönünde seyretmeye devam etmektedir (www.ifsb.org).

İslam finans kuruluşlarında dünya üzerinde yaşanan gelişmelere paralel olarak KGK, AAOIFI'nin yayınladığı muhasebe standartlarından uyarlanan faizsiz finans muhasebe standartlarını (FFMS) Türkiye'de yer alan katılım bankaları ve İslami finans kuruluşları için yayınlamıştır.

2.2. Türkiye’de Katılım Bankacılığı

Türkiye’de faize karşı duyarlılığı yüzünden mevcut sisteme dahil olmak istemeyen tasarruf sahiplerinin de faizsiz finansman desteği sayesinde finansal sisteme dahil olması ve dünyadaki diğer Müslüman ülkelerden sistemin desteklenmesi adına katılım bankaları kurulmuştur.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayınlanan raporlardan derlenerek elde edilen Türkiye’de yer alan katılım bankalarının sayısı aşağıdaki gibidir (Tablo 1; www.bddk.org.tr):

Tablo 1.Türkiye’de Yer Alan Katılım Bankası Sayısı

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Katılım Bankası Sayısı	2	2	4	5	5	5	5	6	6	6

Türkiye Katılım Bankaları Birliği’nden (TKBB) elde edilen bilgilere göre, 2022 yılı itibariyle Türkiye’deki katılım bankaları şunlardır (www.tkbb.org.tr);

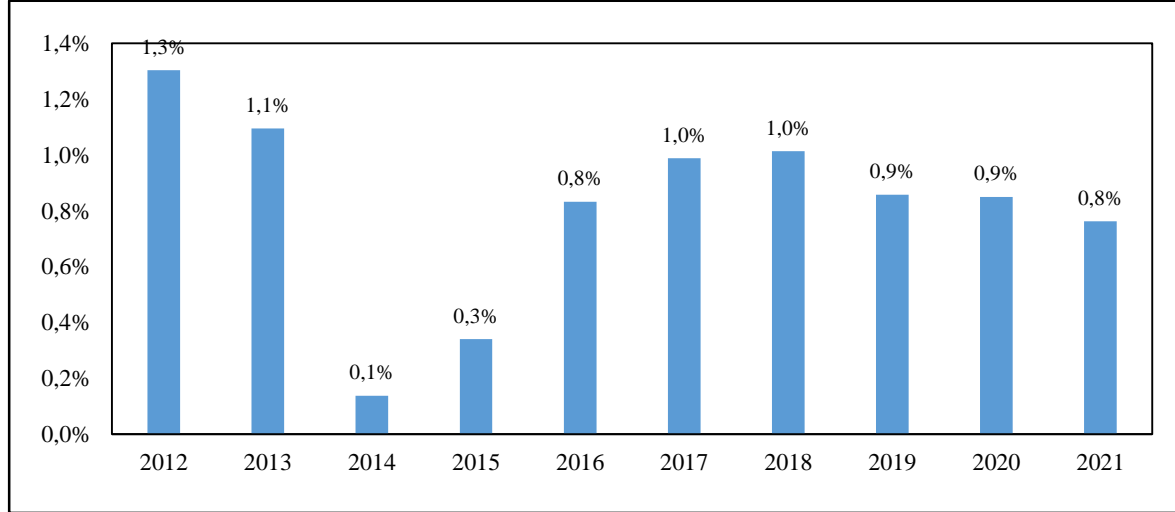
- Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.
- Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.
- Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
- Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.
- Vakıf Katılım Bankası A.Ş.
- Ziraat Katılım Bankası A.Ş.

BDDK’den alınan verilere göre hazırlanan katılım bankaları 10 yıllık aktif kârlılığı ve özkaynak kârlılığı rakamları aşağıdaki formüllere göre hesaplanmıştır.

$$\text{Aktif Kârlılığı} = \frac{\text{Dönem Net Kârı}}{\text{Aktif Toplamı}}$$

$$\text{Özkaynak Kârlılığı} = \frac{\text{Dönem Net Kârı}}{\text{Özkaynaklar}}$$

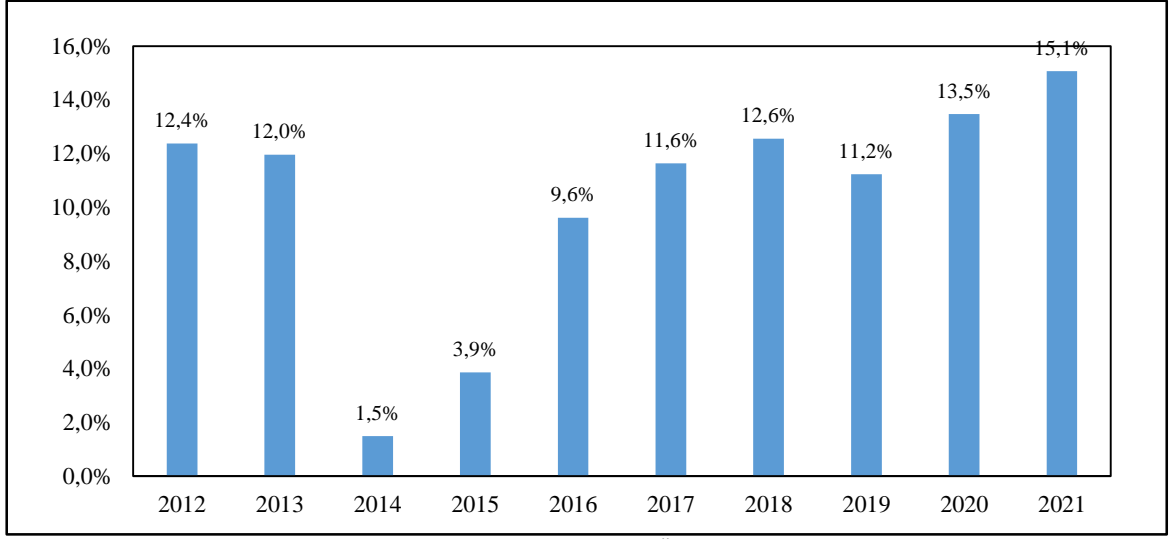
Katılım bankalarının aktif kârlılığı Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3.Türkiye’de Katılım Bankalarının Aktif Kârlılığı Oranları

Katılım bankalarının Şekil 3’te yer alan aktif kârlılığı rakamları incelendiğinde, 2014-2015 yılları arasında önemli bir düşüş yaşadığı gözlemlenmiştir. Bu düşüşün ardında katılım bankalarının 2014 ve 2015 yıllarında toplam kâr payı gelirlerinin toplam kâr payı giderlerinden daha düşük olması bulunmaktadır. Bahsi geçen yıllar dışında katılım bankaları 2016-2018 yılları arasında yüzde 20 oranında yükseliş gösterirken, 2019-2021 yılları arasında yüzde 10 ile 20 oranında düşüş görülmüştür.

Katılım bankalarının özkaynak kârlılığı oranları ise Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4. Türkiye’de Katılım Bankalarının Özkaynak Kârlılığı Oranları

Şekil 4’te ise, katılım bankalarının özkaynak kârlılığı oranları incelendiğinde, toplam kâr payı gelirlerinin toplam kâr payı giderlerinden az olması sebebiyle net kâr rakamlarının 2014-2015 yıllarında düşmesi, özkaynak kârlılığı rakamlarını da düşürmüştür. Sonraki yıllarda, 2016-2018 yıllarında özkaynak kârlılığı oranları yükselerek artarken, 2019 yılında bir düşüş yaşamış fakat 2020-2021 yıllarında yükselişine devam etmiştir.

Bu noktadan hareketle, Türkiye’de Katılım Bankacılığının son on yılda yükseliş gösteren bir trend izlediği gözlemlenmiştir. Gelecek dönemlerde de yükseliş trendini koruması ve arttırması adına faize karşı duyarlı olan tasarruf sahiplerinin birikimlerini değerlendiren katılım bankalarının 1 Ocak 2020 itibarıyla yürürlüğe giren Faizsiz Finans Muhasebe Standartları’nın hükümlerine uygun raporlama yapmaları önemlidir.

3. Literatür Taraması

Konuyla alakalı literatür taraması aşağıda belirtilmiştir:

Kaya ve Utku (2021) yılında yayınladıkları çalışmalarında faizsiz finans muhasebe standardı 8 üzerine bir inceleme gerçekleştirmiştir. Çalışmada finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi faizsiz finans muhasebe standardı 8 açısından değerlendirilmiştir. Konunun anlaşılabilirliğinin artması açısından yazarlar, standardın nasıl uygulanacağını gösteren bir örnek uygulama gerçekleştirmiş ve finansal kiralama ile ilgili Türkiye Finansal Raporlama Standartlarından TFRS 16 ve FFMS 8 karşılaştırılması yapmıştır.

Aydoğmuş ve Ülker (2021), murabaha işlemlerinin raporlanması konusunda bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, İslami usule uygun olarak tasarruflarını değerlendiren tasarruf sahiplerinin Türkiye’de katılım bankalarını tercih ettiği ve bu sayede, bu bankaların raporlamalarının geleneksel faizli bankalardan farklı olması gerektiği üzerinde durulmuştur. Buna göre, çalışmada murabaha işlemleri FFMS 28: Murabaha ve Diğer Vadeli Satışlar Standardı ve TFRS 9: Finansal Araçlar Standardı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Yatbaz ve Çatıktaş tarafından 2021 yılında yapılan çalışmada murabaha finansmanı yöntemi TMS ve FFMS açısından ele alınmıştır. Çalışmada murabaha finansmanın katılım bankaları açısından nasıl muhasebeleştirileceğinin daha iyi anlaşılabilmesi adına bir örnek uygulamaya da yer verilmiştir. Çalışmanın sonucunda, TMS ve FFMS açısından bir işlemin sırasıyla ekonomik ve hukuki yönlerini öncelmesi bakımından farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle standartlar arasında özün önceliği konusunda farklılık bulunmakta olup, murabaha finansmanının FFMS’ye göre muhasebeleştirilmesi halinde güncelleme gerektireceği sonucu da çalışmanın sonuçları arasındadır.

Yazar 2021 yılında yaptığı çalışmada denetçilerin etik kuralları üzerinde durmuştur. Çalışmada bağımsız denetçilerin ve faizsiz finans kuruluşlarında çalışan denetçilerin mesleklerini icra ederlerken uymaları gereken etik kuralların karşılaştırılması yapılmıştır.

Kılınç 2021 yılında, murabaha işlemlerinin TMS/TFRS ve FFMS’ler açısından karşılaştırmalı olarak incelemesinin yapıldığı çalışmada, murabaha işlemlerinin muhasebeleştirilmesini ele almıştır. Gerek

TMS/TFRS gerekse FFMS açısından murabaha işlemlerinde oluşan farklılıkların açıklandığı çalışmada, bir örnek uygulama üzerinden her iki standarda göre de muhasebeleştirme işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Çetin (2020), finansal raporların karşılaştırmasını bankacılık kanunu ve AAOIFI kuralları üzerinden değerlendirmiştir. Çalışmada, geleneksel bankacılık sisteminden geçerli olan finansal raporlama standartları ve AAOIFI kurumunun İslami kurallara uygun olarak hazırladığı standartların karşılaştırılması yapılmış olup, katılım bankacılığı için geleneksel bankacılıkta kullanılan mevzuattan farklı bir mevzuata tabi olması önerisinde bulunulmuştur.

Yılmaz ve Bölükbaşı (2020), yaptıkları çalışmalarında sukuk uygulaması üzerinde durmuştur. Çalışmada, faizsiz finansman bonosunun uygulamada nasıl işlediği ve muhasebe kayıtlarının nasıl olması gerektiği açıklanmıştır. Çalışmada yer alan örnek uygulama sayesinde, geleneksel bankacılık sisteminden farklı olması gereken katılım bankası sukuk işlemlerinin muhasebeleştirilmesi gösterilmiştir.

Şenel ve Arslan 2020 yılında gerçekleştirdikleri çalışmalarında Sivas ilinde yer alan katılım bankası çalışanlarının faizsiz muhasebe standartları konusunda düşüncelerini ve farkındalıklarını araştırmıştır. Anket yöntemiyle elde edilen veriler ışığında çalışmada, Sivas ilinde olan katılım bankası çalışanlarının %75'inin faizsiz finans muhasebe standartları konusunda bilgi sahibi olduğu, söz konusu standartlar konusunda farkındalığın oluşmadığı ve bu değişikliğe katılım bankalarının hazır olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Asker ve Yumuşak (2020) gerçekleştirdikleri çalışmalarında, Türkiye'de yer alan katılım bankalarının mevcut sistemde TFRS ve BDDK düzenlemelerine göre finansal tablolarını raporladıklarından ve geleneksel faizli bankaların kullandıkları sistemden bir farkı olmadığından bahsedilmiştir. Çalışmada, TFRS ve BDDK standartları AAOIFI tarafından hazırlanan standartlar ile karşılaştırılmış ve katılım bankalarının TFRS ve BDDK düzenlemelerine uygun raporlamalarına ek olarak AAOIFI'ye uygun en az yılda bir kez raporlama yapması gerektiği önerilmiştir.

Kartal ve Ay (2019) faizsiz finans muhasebe standartları üzerine gerçekleştirdikleri çalışmalarında 2019 yılında KGK tarafından yayınlanan FFMS adı altında tanımlanan standartların faizsiz finans kuruluşlarına getirdiği ilave raporlama yükümlülüklerini incelemiştir. Faizsiz finans muhasebe standartları sayesinde faiz olmadan raporlama imkanına kavuşan faizsiz finans kuruluşlarının 2020 yılı itibariyle yürürlüğe girecek olan standartlar için yeni raporlama çerçevesine hazırlık yapması gerektiği ve düzenlemenin negatif sonuçlar doğurmaması adına süreç Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), KGK ve TKBB tarafından dikkatle izlenmesi gerektiği önerilerinde bulunulmuştur.

Ertugay vd. (2019), faizsiz finansal kuruluşların denetimi konusunda yaptıkları çalışmalarında muhasebe denetimi çalışmalarının sundukları makul güvence hizmetine karşılık, faizsiz finans kuruluşları açısından İslami kurallara uygun yürütüldüğü konusunda herhangi bir güvence vermedikleri tespit edilmiştir. Bu husustan yola çıkarak, faizsiz finans kuruluşlarının İslami kurallara uygun olarak denetlenmesi açısından iç denetim ve bağımsız denetim konuları incelenmiştir.

Karadağ (2018) yaptığı çalışmada, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını (UFRS) ile İslami Finansal Raporlama Standartlarını kavramsal çerçeve bazında değerlendirmiştir. Çalışmada amaçlanan UFRS ve AAOIFI tarafından yayınlanan standartlar arasında kavramsal çerçeve açısından ne gibi farklılıkların olduğunun ortaya konulmasıdır.

4. Materyal ve Yöntem

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, KGK tarafından yayınlanan ve finansal tabloların sunumuna ve açıklamalarına esas alınan TMS1 ve FFMS1'in karşılaştırmasını yaparak benzer ve farklı yönlerini tespit etmek ve uygulamada Türkiye'de yer alan katılım bankalarının raporlamalarını hangi finansal raporlama standartlarının hükümlerine uygun olarak yaptıklarını belirlemektir. Konuyla ilgili genel sunuma dair standartların karşılaştırmasını içeren benzer çalışmalar olmasına rağmen, uygulamada katılım bankalarının hangi standart çerçevesine göre raporlama yaptığını gösteren herhangi bir çalışma olmaması çalışmanın önemini oluşturmaktadır.

4.2. Araştırmanın Kısıtları

Çalışmanın kısıtı, iki eş nitelikli standardın karşılaştırılmış olması ve diğer standartlar çerçevesinde genişletilmemesidir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışır (Selçuk vd., 2014). Böylelikle, çalışmada karşılaştırılan iki finansal standardın gruplanarak daha iyi anlaşılması sağlanır.

Öte yandan, Türkiye’de yer alan katılım bankalarının BDDK aracılığıyla 01.01.2020-31.03.2022 arasında üçer aylık dönemlerde yayımlanan finansal raporları incelenmiş, hangi muhasebe standartları çerçevesinde raporlama yapıldığı tespit edilmiştir.

4.4. Araştırmanın Bulguları

4.4.1. Kapsam, Amaç ve Yürürlük Karşılaştırması

Çalışmada, TMS1 ve FFMS1 standartlarının kapsamı, amacı ve yürürlüğe giriş tarihleri Tablo 2’de karşılaştırılmıştır.

Tablo 2. TMS1 ve FFMS1 standartlarının kapsamı, amacı ve yürürlük tarihlerinin karşılaştırması

	TMS1	FFMS1
Amaç	Bu Standart, işletmenin genel amaçlı finansal tablolarının, işletmenin önceki döneme ait finansal tablolarıyla ve diğer işletmelerin finansal tablolarıyla karşılaştırılabilirliğini sağlamak amacıyla, genel amaçlı finansal tabloların sunumuna yönelik esasları belirler (TMS1-Paragraf 1).	Standartta amaç belirtilmemiştir.
Kapsam	Bu Standart, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS’lere) göre genel amaçlı finansal tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında uygulanır (TMS1-Paragraf 2).	Bu Standart, katılım bankalarının ve faizsiz finans kuruluşlarının finansal tablolarının ana kullanıcılarının ortak bilgi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yayımladıkları finansal tablolara uygulanır (FFMS1-Paragraf 1).
Yürürlük Tarihi	Bu Standart, 1 Ocak 2009 veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir (TMS1-Paragraf 139).	Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir (FFMS1-Paragraf 85).

Tablo 2’ye göre, TMS1 standardının amacı işletmelerin genel amaçlı finansal tablolarını önceki dönemleriyle ve diğer işletmelerle karşılaştıracak esasları belirlemek iken, FFMS1 standardında amaç belirtilmemiştir. Kapsam değişkeni değerlendirildiğinde, TMS1’de Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre genel amaçlı finansal tabloların hazırlanması ve sunumu ifade edilmişken, FFMS1’de katılım bankalarının ve faizsiz finans kuruluşlarının finansal tablolarının hazırlanması ve sunulması esasına yer verilmiştir.

Standartların yürürlük tarihleri karşılaştırıldığında ise, TMS1’in 1 Ocak 2009 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanması söz konusu olmuşken, FFMS1’in 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanacağı ifade edilmiştir. Her iki standardın da, işletmelerin kendi istekleri doğrultusunda erken tarihlerde de uygulanabilmesine imkan verilmiştir.

4.4.2. Tam Set Finansal Tablolar Karşılaştırması

Çalışmada Tablo 3'te TMS1 ve FFMS1 standartları tarafından açıklanan tam bir finansal tablolar setinde hangi tabloların yer aldığı gösterilmiştir.

Tablo 3. TMS1 ve FFMS1 standartlarının tam set finansal tablolarının karşılaştırması

TMS1	FFMS1
Dönem sonuna ait finansal durum tablosu	Finansal durum tablosu
Döneme ait kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu	Gelir tablosu
Döneme ait nakit akış tablosu	Nakit akış tablosu
Döneme ait özkaynak değişim tablosu	Ortaklara ait özkaynak değişim tablosu veya dağıtılmamış kârlar tablosu
Bulunmamaktadır	Kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu
Bulunmamaktadır	Zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu
Bulunmamaktadır	Karz fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu
Önemli muhasebe politikası bilgilerini ve diğer açıklayıcı bilgileri içeren dipnotlar	Finansal tablo dipnotları
Bulunmamaktadır	Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Raporlamasına İlişkin Kavramsal Çerçeve'de belirtildiği şekilde finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaç duyduğu bilgilerin sağlanmasına yardımcı olacak her türlü tablo, rapor ve diğer veriler
Bir önceki döneme ait karşılaştırmalı bilgiler	Bulunmamaktadır
İşletmenin, bir muhasebe politikasını geriye dönük uygulaması veya finansal tablo kalemlerinde geriye dönük bir düzeltme yapması ya da finansal tablo kalemlerini yeniden sınıflandırması durumunda bir önceki dönemin başına ait finansal durum tablosu.	Bulunmamaktadır

Tablo 3'ten elde edilen verilere göre, TMS1 tarafından belirlenmiş tam set finansal tablolarında FFMS1'de yer alan kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu, zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu ve karz fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu bulunmamaktadır. Öte yandan, FFMS1'de belirlenen tam set finansal tablolarında ise, TMS1'de yer alan önceki döneme ait karşılaştırmalı bilgiler ve muhasebe politikası değişikliklerinde geriye dönük bir düzeltme ya da sınıflandırma yapılabilmesi için önceki dönemin başına ait finansal durum tablosu yer almamaktadır.

4.4.3. TMS1 ve FFMS1 Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

Çalışmada Tablo 4’te TMS1 ve FFMS1 standartları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar yer almaktadır.

Tablo 4.TMS1 ve FFMS1 standartlarının arasındaki benzerlikler ve farklılıklar

	Nitelik	TMS1	FFMS1
Benzerlik	Yuvarlama Derecesi	İşletme genellikle bilgileri, sunum para biriminin “bin” veya “milyon” cinsinden ifade edilen tutarlarıyla sunarak, finansal tabloları daha anlaşılabilir hale getirir. Böyle bir sunum, yuvarlama derecesi açıklandığı ve önemli bilgilerin verilmesi engellenmediği sürece kabul edilebilir (TMS1-Paragraf 53).	Finansal tablolar ve ilgili dipnotlarda sunulan tutarlar en yakın parasal birime (parasal tutara) yuvarlanır (FFMS1-Paragraf 4).
Benzerlik	Netleştirme	İşletme, bir TFRS’de zorunlu kılınmadıkça veya izin verilmedikçe, varlıklar ile yükümlülükleri veya gelirler ile giderleri netleştiremez (TMS1-Paragraf 32).	Netleştirmeye ilgili Fıkhî veya hukuki bir hak ve fiili bir beklenti olmaması hâlinde, varlıklar yükümlülüklerle, yükümlülükler de varlıklarla netleştirilmez (FFMS1-Paragraf 32).
Benzerlik	Dipnotlarla Çapraz Referans	İşletme, finansal durum tablosunda, kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda (ya da tablolarında), özkaynak değişim tablosunda ve nakit akış tablosunda yer alan her bir kalem için dipnotlarda yer alan ilgili tüm bilgilere çapraz referans verir (TMS1-Paragraf 113).	Finansal tablo dipnotlarına açık ve belirgin başlıklar verilir ve finansal tablolardaki ilgili kalemlere çapraz referanslarda bulunulur (FFMS1-Paragraf 6).
Benzerlik	Muhasebe Politikasında Değişiklik	İşletmenin; bir muhasebe politikasını geriye dönük uygulaması, finansal tablo kalemlerinde geriye dönük bir düzeltme yapması veya finansal tablo kalemlerini yeniden sınıflandırması ve bu durumların önceki dönemde önemli etkiye sahip olması durumunda önceki dönemin başına üçüncü bir finansal durum tablosu sunar (TMS1-Paragraf 40A).	Katılım bankası yönetimi bir muhasebe politikasını değiştirmeye karar verirse, yeni politika, yeniden düzenleme için gereken verilerin elde edilmesinin mümkün olmaması veya verilerin elde edilemez durumda olması dışında, sunulan son döneme ilişkin finansal tabloların yeniden düzenlenmesi suretiyle değişiklik geriye dönük olarak uygulanır (FFMS1-Paragraf 75).
Farklılık	Kısa Vade/Uzun Vade Ayrımı	İşletme, dönen ve duran varlıklar ile kısa ve uzun vadeli yükümlülükleri finansal durum tablosunda ayrı sınıflar halinde sunar (TMS1-Paragraf 60).	Varlık ve yükümlülükler yapısına göre gruplandırılır ve bu gruplandırmalar her bir grubun likiditesine göre sıralanarak finansal durum tablosunda sunulur. Varlık ve yükümlülükler kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılmaz (FFMS1-Paragraf 35-36).
Farklılık	Birleştirme	Bir kalem tek başına önemli değilse, bu kalem finansal tablolardaki veya dipnotlardaki diğer kalemlerle birleştirilir (TMS1-Paragraf 30).	Varlıklar, yükümlülükler, kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri ya da ortaklara ait özkaynaklara ait önemli kalemler finansal durum tablosunda açıklama yapılmadan birleştirilemez (FFMS1-Paragraf 33).
Farklılık	Zekât	Gelir tablosunda ödenecek vergiler düşüldükten sonra net kâr (zarar) rakamına ulaşılır (TMS1-Paragraf 81A).	Gelir tablosunda ödenecek vergiler ve zekat karşılığı düşüldükten sonra net kâr (zarar) rakamına ulaşılır (FFMS1-Paragraf 41).

Tablo 4’te elde edilen sonuçlara göre, TMS1 ve FFMS1 standartları arasında yuvarlama derecesi, netleştirme, dipnotlarla çapraz referanslama ve muhasebe politikalarında değişiklik konularında benzer uygulamalar yer alırken, kısa-uzun vade ayırımında, birleştirme ve zekât konularında ise farklılıklar söz konusudur.

Bu duruma göre, FFMS1’de TMS1’e göre farklı olarak varlıklar ve yükümlülükler kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılmamaktadır. Gelir tablosunda vergi ile beraber zekât karşılığı da ödendikten sonra net kâr (zarar) rakamlarına ulaşılmaktadır. Ayrıca FFMS1’de, varlıklar, yükümlülükler, kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri açıklama yapılmadan birleştirilemez.

4.4.4. Türkiye’de Yer Alan Katılım Bankalarının Raporlamada Kullandığı Standartlar

Türkiye’de bulunan katılım bankalarının FFMS1 standardının yürürlüğe girdiği tarih olan 01 Ocak 2020 ve sonrasında üçer aylık dönemlerde yayınlanan finansal raporların hangi muhasebe standartları çerçevesine uygun olarak düzenlendiğini gösteren çalışma Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5.Türkiye’de Bulunan Katılım Bankalarının Baz Aldığı Muhasebe Standartları

	Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.	Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	Ziraat Katılım Bankası A.Ş.
Mar-20	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS
Haz-20	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS
Eyl-20	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS
Ara-20	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS- FFMS	TFRS- FFMS
Mar-21	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS- FFMS	TFRS- FFMS
Haz-21	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS- FFMS	TFRS- FFMS
Eyl-21	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS- FFMS	TFRS- FFMS
Ara-21	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS- FFMS	TFRS- FFMS
Mar-22	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS	TFRS- FFMS	TFRS- FFMS
Toplam TFRS	9	9	9	9	9	9
Toplam FFMS	0	0	0	0	6	6
Denetim Firması	E&Y	E&Y	E&Y	E&Y- KPMG	E&Y	PWC

Tablo 5’ten elde edilen sonuçlara göre, Türkiye’de bulunan altı katılım bankasının beşinin (%83) denetimini Ernst & Young (E&Y) gerçekleştirirken, 2022 itibariyle bu sayı dörde düşmüş (%67) ve Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. 2022 itibariyle KPMG denetim firmasına geçmiştir. Bir bankanın denetimini ise Pricewaterhouse Coopers (PWC) denetim firması gerçekleştirmektedir.

FFMS1 01 Ocak 2020 itibariyle yürürlüğe girdiği için, bu tarih ve sonrasında yayınlanan raporlar incelendiğinde dört bankada (Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş., Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. ve Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.) hala TFRS’ye göre raporlama yapıldığı ve FFMS ile ilgili bir hükme uygun düzenleme yapılmadığı tespit edilmiştir.

Öte yandan, Vakıf Katılım Bankası A.Ş. ve Ziraat Katılım Bankası A.Ş.’de 31.12.2020 itibariyle ve sonrasında yayınlanan denetim raporlarında genel çerçeve TFRS olmasına rağmen, sabit müşareke finansman kredilerini Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 4: Müşareke Finansmanı “FFMS 4” Madde 2/3/1’e uygun olarak tarihi maliyeti üzerinden muhasebeleştirdiği ibaresi yer almıştır. Bir başka ifadeyle, 31.12.2020 ve sonrasında bahsi geçen iki katılım bankasında genel çerçeve TFRS olması kaydıyla, krediler için FFMS’ye uygun muhasebeleştirme yapılmıştır.

5. Sonuç

Son yıllarda artan muhasebe skandalları, finansal tablo kullanıcılarının finansal piyasalara duyduğu güveni temelinden sarsmıştır. Bu güvenin tekrar inşa edilebilmesi için IFRS Vakfı tarafından işletmelerin düzenleyeceği finansal tablolarda baz alacakları ve uluslararası arenada geçerliliği olan muhasebe standartları yayınlanmıştır. Bu standartlar sayesinde, işletmeler için finansal tabloların hazırlanmasında aynı uygulamaların gerçekleşmesi sağlanmış ve yüksek kalitede güvenilir ve dürüst finansal raporlama ortamı inşa edilmiştir.

Öte yandan, faizsiz bankacılık sistemini tercih etmek isteyen tasarruf sahipleri, inançları gereği mevcut finansal sistemde yer almak istememekte ve katılım bankaları üzerinden tasarruflarını değerlendirmektedir. Bu sebepten dolayı, katılım bankalarının uygulaması adına faizsiz finans muhasebe standartları yayınlanmıştır. Çalışmada, genel sunum ve açıklama esasları içermeleri sebebiyle TMS1 ve FFMS1 standartları karşılaştırılmış, aralarındaki farklılıklar ve benzerlikler ifade edilmiştir. Ayrıca çalışmada, KGK tarafından

yayınlanan bu standartların Türkiye’de bulunan katılım bankalarının raporlamalarında ne ölçüde kullanıldığı da araştırılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre, TMS1 standardının amacı işletmelerin genel amaçlı finansal tablolarını önceki dönemleriyle ve diğer işletmelerle karşılaştıracak esasları belirlemek iken, FFMS1 standardında amaç belirtilmemiştir. Kapsam değişkeni değerlendirildiğinde, TMS1’de Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre genel amaçlı finansal tabloların hazırlanması ve sunumu ifade edilmişken, FFMS1’de katılım bankalarının ve faizsiz finans kuruluşlarının finansal tablolarının hazırlanması ve sunulması esasına yer verilmiştir. Standartların yürürlük tarihleri karşılaştırıldığında ise, TMS1’in 1 Ocak 2009 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanması söz konusu olmuşken, FFMS1’in 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanacağı ifade edilmiştir.

Bir diğer farklılık ise tam set finansal tabloların üzerinedir. TMS1 tarafından belirlenmiş tam set finansal tablolarında FFMS1’de yer alan kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu, zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu ve karz fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu bulunmamaktadır. Öte yandan, FFMS1’de belirlenen tam set finansal tablolarında ise, TMS1’de yer alan önceki döneme ait karşılaştırmalı bilgiler ve muhasebe politikası değişikliklerinde geriye dönük bir düzeltme ya da sınıflandırma yapılabilmesi için önceki dönemin başına ait finansal durum tablosu yer almamaktadır.

Bunun yanında, TMS1 ve FFMS1 standartları arasında yuvarlama derecesi, netleştirme, dipnotlarla çapraz referanslama ve muhasebe politikalarında değişiklik konularında benzer uygulamalar yer almaktadır. FFMS1’de TMS1’e göre farklı olarak hükümlerden biri varlıklar ve yükümlülüklerin kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılmamasıdır. Bir diğer farklılık, gelir tablosunda vergi ile beraber zekât karşılığı da ödendikten sonra net kâr (zarar) rakamlarına ulaşılmaktadır. Ayrıca FFMS1’de, varlıklar, yükümlülükler, kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri açıklama yapılmadan birleştirilemez.

Çalışmada ayrıca, Türkiye’de yer alan katılım bankalarının hangi standartlar çerçevesinde raporlama yaptığını öğrenmek için, FFMS1’in yürürlüğe girdiği tarih olan 01 Ocak 2020 ve sonrasında yayınlanan raporlar incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, FFMS1’in yürürlüğe girdiği tarih ve sonrasında üçer aylık dönemlerde yayınlanan raporlar incelendiğinde, dört bankada (Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş., Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. ve Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.) yayınlanan 36 denetim raporunun hala TFRS’ye göre düzenlendiği ve FFMS ile ilgili bir hükme uygun düzenleme yapılmadığı tespit edilmiştir.

Buna karşılık, Vakıf Katılım Bankası A.Ş. ve Ziraat Katılım Bankası A.Ş.’de 31.12.2020 itibariyle ve sonrasında yayınlanan 12 denetim raporunda genel çerçevede TFRS olmasına rağmen, krediler için FFMS’ye uygun muhasebeleştirme yapıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, iki katılım bankası ile başlayan FFMS’ye göre düzenleme içeren raporlama sisteminin bu iki bankanın sadece kredilerinde değil tüm raporlama sürecinde yer alması ve sonrasında da diğer dört katılım bankasında da kullanılmaya geçilmesi, faizsiz finansman yoluyla tasarruf yapmak isteyen tasarruf sahiplerinin gönül rahatlığıyla yatırımlarını emanet etmelerini sağlayacaktır. Öte yandan, Türkiye’de yer alan katılım bankalarının FFMS standartları çerçevesinde raporlama yapması, diğer İslami finans kuruluşlarına yol gösterici olacaktır.

Kaynaklar

- AAOIFI. (2022, Nisan 20). About AAOIFI. Erişim adresi: <https://aaofi.com/about-aaofi/?lang=en>
- Asker, E., Yumuşak, İ.G. (2020). Katılım Bankalarının AAOIFI Standartlarına Uygun Finansal Raporlama Uygulamaları. *İslam Ekonomisi ve Finansı Dergisi*, 6(1), 125-142.
- Aydoğmuş, T., Ülker, Y. (2021). Murabaha İşlemlerinin Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve Faizsiz Finans Muhasebe Standartları Kapsamında Değerlendirilmesi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(1), 49-71.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Katılım Bankası Sayıları, Erişim Adresi: https://www.bddk.org.tr/Home/ShowAll_Kurulus?metin=KATILIM%20BANKASI.
- Çetin, A. (2020). Bankacılık Kanunu ve AAOIFI Kurallarına Göre Finansal Raporların Karşılaştırılması ve Katılım Bankacılığı Mevzuat Önerisi. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 73-99.
- El-Hawry, D., Grais, W. & Iqbal, Z. (2004). *Regulating Islamic financial institutions: the nature of the regulated*. World Bank Policy Research Working Paper

- Ertugay, E., Gülençer, İ., Karabayır, M.E., Doğan, M. (2019). Faizsiz Finansal Kuruluşların Denetimi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(3), 1442-1457.
- Haron, S. & Azmi, W.N.S. (2009). *Islamic finance and banking system: philosophies, principles and practices*. McGraw Hill.
- IFRS. (2022, Nisan 20). Who we are. Erişim adresi: <https://www.ifrs.org/about-us/who-we-are/>
- IFSB. (2022). Selected Aggregated Structural Financial Indicators. Erişim adresi: https://www.ifsb.org/psifi_05.php;
- Karadağ, M. (2018). *Kavramsal Çerçeve Açısından IFRS ve İslami Finansal Raporlama Standartlarının Karşılaştırılması*. I. Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Kongresi, 23-25 Kasım 2018, 668-678.
- Kartal, M.T., Ay, H. (2019). Türkiye’de Faizsiz Finans Kuruluşları Açısından Bir Dönüm Noktası: Faizsiz Finans Muhasebe Standartları (FFMS) Üzerine Bir İnceleme. *Journal of International Banking Economy and Management Studies*, 2(1), 77-102.
- Kaya, Y., Utku, M. (2021). Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 8 (FFMS 8 İcare ve İcare Müntehiye Bittemlik) Çerçevesinde Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(4), 693-710.
- KGK. (2022, Nisan 21). Vizyon Misyon. Erişim adresi: <https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/5282/Vizyon-Misyon>
- KGK. (2022, Nisan 18). FFMS1. Erişim adresi: <https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/PDF%20linkleri/standartlar%20ve%20ilke%20kararları/FFMS/FFMS%201%20-%20Finansal%20Tablolarda%20Genel%20Sunum%20ve%20Açıklama.pdf>
- KGK. (2022, Nisan 18). TMS1. Erişim adresi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2022/Kirmizi_Kitap/tms/TMS%201.pdf
- Kılınç, Y. (2021). Murabaha İşlemlerinin Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına Göre Muhasebeleştirilmesinin TMS/TFRS’ler Açısından Karşılaştırmalı İncelenmesi. *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, 5(3), 1213-1229.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. & DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve Bilim Dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: içerik analizi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(173), 430-453.
- Şenel, S.A., Arslan, Ö. (2020). Katılım Bankası Çalışanlarının Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına Bakış Açılarının Analizi: Sivas İli Örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1394-1414.
- Tan, V. (2021). IFN Islamic finance news 2021: the world’s leading Islamic finance news provider. TKBB, Erişim adresi: <https://tkbb.org.tr/Documents/IFN-Guide-2021B.pdf>
- TKBB. (2022, Nisan 27). Sektör bilgileri. Erişim adresi: <https://tkbb.org.tr/banka-bilgileri>
- Yacob, H. (2012). Issues and challenges of shari’ah audit in islamic financial institutions: a contemporary view. 3rd International Conference on Business and Economic Research Proceeding. Bandung, Indonesia. Erişim adresi: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2175700
- Yatbaz, A., Çatıkkaş, Ö. (2021). Murabaha Finansmanı Yönteminin Türkiye Muhasebe Standartları ve Faizsiz Finans Muhasebe Standartları Kapsamında Katılım Bankaları Açısından Muhasebeleştirilmesi: Karşılaştırmalı Bir Örnek Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 89, 1-26.
- Yazar, B.B. (2021). Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar ile Faizsiz Finans Kuruluşları Denetçileri için Etik Kuralların Karşılaştırılması. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 100-126.
- Yazıcı, M. (2003). Muhasebe standartlarının tanımı. *Muhasebe ve Finans Dergisi*, 18, 33-37.
- Yılmaz, M. (2020). *Türkiye’de İslami finansın gelişimi ve hukuki yapısı*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bingöl Üniversitesi, Bingöl.
- Yılmaz, R., Bölükbaşı, R. (2020). Faizsiz Finansman Bonusu Sukuk Uygulaması ve Muhasebeleştirilmesi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 8(1), 167-194.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
